

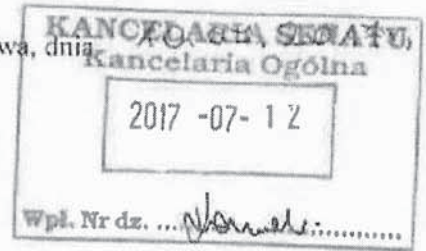
- Uspis -

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**
Krzysztof Jurgiel

Znak sprawy: SAR.drw.070.1.2017

Warszawa, dnia

Pan Jerzy Chróścikowski
Przewodniczący Komisji
Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na pismo BPS/KRRW-0330-66/17 z dn. 29 czerwca 2017 r., przesyłam w załączeniu, w liczbie 15 sztuk, informacje na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. Informacja na temat obecnego stanu doradztwa rolniczego w Polsce,
2. Informacja na temat możliwości zwiększenia dofinansowania doradztwa rolniczego.

Oba materiały zostały również przekazane za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: krrw@senat.gov.pl

Załączniki:

1. Informacja na temat obecnego stanu doradztwa rolniczego w Polsce
2. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat możliwości zwiększenia finansowania jednostek doradztwa rolniczego

Jurgiel
Jarosław Danowski
ZASTĘPCA DYREKTORA

DEPARTAMENT
POLITYKI
Ryszard Zarudzki
Ryszard Zarudzki

INFORMACJA MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI NA TEMAT OBECNEGO STANU DORADZTWA ROLNICZEGO W POLSCE

1. STAN PRAWNY

Doradztwo rolnicze w Polsce świadczą: wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, prywatne podmioty doradcze oraz izby rolnicze. Ponadto, w systemie doradztwa funkcjonuje Centrum Doradztwa Rolniczego jako instytucja odpowiedzialna za doskonalenie zawodowe doradców rolniczych.

Działalność publicznych jednostek doradztwa rolniczego tj. wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) oraz Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR) regulują przepisy ustawy z 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz.U. z 2017 r. poz.881). Na podstawie ustawy z 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz.U. poz.1176) od 20 sierpnia 2016 r. wszystkie jednostki doradztwa rolniczego podlegają ministrowi właściwemu ds. rozwoju wsi. W związku ze zmianą podległości zmienił się:

- status prawny tych jednostek: z samorządowych wojewódzkich osób prawnych stały się państwowymi jednostkami organizacyjnymi posiadającymi osobowość prawną, którym minister właściwy do spraw rozwoju wsi nadał 20 sierpnia 2016 r., w drodze zarządzenia, statuty, powołał dyrektorów oraz członków Społecznych Rad Doradztwa Rolniczego (RSDR) działających przy wojewódzkich ośrodkach doradztwa rolniczego. Do zadań Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi należy też zatwierdzanie rocznych programów działalności, planów finansowych oraz sprawozdań z ich realizacji, a także cenników usług odpłatnych,

- skład RSDR przy ODR-ach: zwiększyła się liczba członków z 11 do 12, ponieważ do rady włączony został przedstawiciel ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Obecnie w skład RSDR przy ODR wchodzi następujące osoby:

- a) 1 przedstawiciel ministra właściwego do spraw rozwoju wsi,
- b) po 1 przedstawicielu sejmiku województwa i zarządu województwa,
- c) 2 przedstawicieli właściwej miejscowo izby rolniczej,
- d) 4 przedstawicieli organizacji rolników w tym 2 zgłoszonych przez związki zawodowe i 2 przez związki branżowe,
- e) 2 przedstawicieli zgłoszonych przez szkoły wyższe oraz instytuty badawcze, kształcące i realizujące działania na potrzeby rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich,
- f) 1 przedstawiciel szkół ponadpodstawowych kształcących na potrzeby rolnictwa, działających na obszarze województwa,
natomiast w skład RSDR działającej przy CDR wchodzi:
 - a) 2 przedstawicieli ministra właściwego do spraw rozwoju wsi,
 - b) 2 przedstawicieli Krajowej Rady Izb Rolniczych,
 - c) 4 przedstawicieli zgłoszonych przez związki zawodowe rolników,
 - d) po 1 przedstawicielu zgłoszonym przez szkoły wyższe i jednostki badawczo-rozwojowe,
 - e) 1 przedstawiciel konwentu marszałków.

2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Strukturę organizacyjną ODR-ów i CDR określają zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nadania statutu oraz opracowane na ich podstawie, przez dyrektora jednostki, regulaminy organizacyjne, zatwierdzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W skład CDR oraz ODR-ów wchodzi centrala oraz powiatowe zespoły doradztwa rolniczego, a w niektórych przypadkach również oddziały. Centralę ODR tworzą następujące wspólne komórki organizacyjne:

- a) Dział Technologii Produkcji Rolniczej i, jeżeli jest, Doświadczalnictwa (doświadczalnictwo prowadzi 9 ODR-ów: Śląski, Świętokrzyski, Pomorski, Podlaski, Podkarpacki, Opolski, Mazowiecki, Małopolski, Lubuski),
- b) Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym,
- c) Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- d) Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska,
- e) Dział Teleinformatyki,
- f) Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw,
- g) Dział Administracyjno-Gospodarczy,
- h) Dział Księgowości,
- i) Dział Kadr i Organizacji Pracy,
- j) Stanowisko do Spraw Obsługi Prawnej,
- k) Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy,
- l) Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa Informacji, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych.

Oddziały funkcjonują w CDR, Kujawsko-Pomorskim ODR, Lubuskim ODR, Łódzkim ODR, Mazowieckim ODR, Pomorskim ODR, Śląskim ODR, Świętokrzyskim ODR, Warmińsko-Mazurskim ODR i Zachodniopomorskim ODR. W każdym z 16 ODR-ów utworzono powiatowe zespoły doradztwa rolniczego.

3. FINANSOWANIE JEDNOSTEK DORADZTWA ROLNICZEGO

Jednostki doradztwa rolniczego, tj. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) oraz Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR), zgodnie z art. 11 ustawy z 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz.U. z 2017 r. poz.881) prowadzą samodzielną gospodarkę finansową w ramach środków pochodzących z:

- 1) dotacji budżetowych;
- 2) przychodów uzyskiwanych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej;
- 3) przychodów z innych źródeł, w szczególności z tytułu darowizn, zapisów, spadków, środków finansowych pochodzenia zagranicznego oraz odsetek od wolnych środków przekazanych w depozyt zgodnie z przepisami o finansach publicznych
- 4) dotacji podmiotowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (o ile taką dotację otrzymają).

4. ZATRUDNIENIE

Zatrudnienie w wojewódzkich ośrodkach doradztwa rolniczego od wielu lat spada, co jest spowodowane odchodzeniem na emeryturę najstarszych pracowników oraz niską atrakcyjnością finansową pracy doradcy, co powoduje trudności w znalezieniu młodej kadry. Powyższa sytuacja wynika z faktu, że ośrodki, jako jednostki sektora finansów publicznych, nie mogą zwiększać funduszu wynagrodzeń, a muszą z tej puli oprócz samych kosztów wynagrodzeń i pochodnych zabezpieczyć środki na odprawy emerytalne, odprawy dla zwalnianych pracowników oraz podwyżki związane ze stałym wzrostem kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Dla wielu dyrektorów jedynym sposobem na znalezienia środków na wynagrodzenia jest zwalnianie pracowników.

Nazwa Jednostki	Zatrudnienie na koniec 2015 r. w przeliczeniu na pełne etaty	Zatrudnienie na koniec 2016 r. w przeliczeniu na pełne etaty	Zatrudnienie na 1.07.2017 r. w przeliczeniu na pełne etaty
Dolnośląski ODR	287	282	268
Kujawsko-Pomorski ODR	250	247	262
Lubelski ODR	374	351	347
Lubuski ODR	148	145	139
Łódzki ODR	270	270	271
Małopolski ODR	224	215	213
Mazowiecki ODR	580	538	541
Opolski ODR	114	111	110
Podkarpacki ODR	307	298	305
Podlaski ODR	233	233	226
Pomorski ODR	215	211	212
Śląski ODR	178	182	179
Świętokrzyski ODR	212	197	193
Warmińsko-Mazurski ODR	181	182	178
Wielkopolski ODR	419	400	383
Zachodniopomorski ODR	186	187	190
Centrum Doradztwa Rolniczego	175	175	175
Razem:	4 353	4 224	4 192

5. ZADANIA JEDNOSTEK DORADZTWA ROLNICZEGO

Zadania jednostek doradztwa rolniczego określone są w art. 4 ww. ustawy . CDR realizuje następujące zadania:

- 1) przygotowuje i wprowadza jednolite sposoby działania ośrodków wojewódzkich w zakresie realizowanych przez nie zadań;

- 2) przygotowuje i przekazuje ośrodkom wojewódzkim materiały informacyjne i szkoleniowe, w tym dotyczące pomocy w zakresie działalności gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych;
- 3) opracowuje analizy i prognozy w zakresie rozwoju doradztwa rolniczego;
- 4) prowadzi szkolenia dla pracowników ośrodków wojewódzkich:
 - a) w zakresie metodyki i zadań doradztwa rolniczego, ze szczególnym uwzględnieniem integracji z Unią Europejską,
 - b) realizujących zadania wynikające z przepisów odrębnych;
- 5) prowadzi doskonalenie nauczycieli szkół rolniczych w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- 6) tworzy i prowadzi centralny system informacji i bazy danych na potrzeby doradztwa rolniczego;
- 7) organizuje szkolenia, pokazy, seminaria i konferencje oraz inne przedsięwzięcia w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz rolnictwa ekologicznego;
- 8) koordynuje zadania w zakresie rolnictwa ekologicznego wykonywane przez ośrodki wojewódzkie;
- 9) upowszechnia wyniki badań naukowych w praktyce rolniczej.
ODR-y realizują nieodpłatnie następujące zadania:
 - 1) prowadzą szkolenia dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, w szczególności w zakresie:
 - a) stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego,
 - b) rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych,
 - c) rachunkowości w gospodarstwach rolnych,
 - d) rolnictwa ekologicznego,
 - e) rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - f) unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego,
 - g) ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych,
 - h) modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku,
 - i) zarządzania gospodarstwem rolnym,
 - j) promocji produktów lokalnych i regionalnych;
 - 2) prowadzą działalność informacyjną wspierającą rozwój produkcji rolniczej;
- 3) prowadzą działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich;
- 4) udzielają pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy, o której mowa w pkt 1 lit. g;
- 5) prowadzą analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzą i upowszechniają informacje rynkowe w tym zakresie;

- 6) mogą prowadzić doświadczalnictwo odmianowe w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego;
- 7) upowszechniają metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska;
- 8) podejmują działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego;
- 9) upowszechniają rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzą promocję wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku;
- 10) współdziałają w realizacji zadań wynikających z programów rolno-środowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych;
- 11) prowadzą analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechniają wyniki tych analiz w pracy doradczej.

Przeniesienie podległości pozwoliło na wprowadzenie jednolitych sposobów działania ODR w zakresie opracowywania rocznych programów działalności oraz wskazania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rok 2017 poniższych priorytetów działalności doradczej, zapewniających wsparcie zadań wynikających z dokumentów krajowych, dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich oraz Wspólnej Polityki Rolnej :

1. Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji,
2. Doradztwo i upowszechnianie wiedzy na temat systemów wsparcia bezpośredniego na lata 2015-2020, w tym zmian wprowadzonych ze skutkiem od 2017 r.
3. Wsparcie wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020:
 - a. upowszechnienie wiedzy na temat PROW 2014-2020,
 - b. pomoc rolnikom w ubieganiu się o środki finansowe z PROW.
4. Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatycznym:
 - a. wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin,
 - b. upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej,
 - c. upowszechnianie informacji na temat odnawialnych źródeł energii,
 - d. zwiększenie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW2014-2020,
 - e. wsparcie rolnictwa ekologicznego.
5. Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi:
 - a. wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej,
 - b. informacja i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości,
 - c. upowszechnianie wiedzy na temat produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej,

- d. przekazywanie informacji na temat możliwości rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystaniem środków z UE,
 - e. działalność promocyjna i informacyjna związana z organizowaniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych (ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej).
6. Działania na rzecz bezpieczeństwa żywności:
- a) upowszechnianie wiedzy na temat uboju zwierząt z konieczności w celu pozyskania mięsa do spożycia przez ludzi,
 - b) upowszechnianie wiedzy na temat produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny.
7. Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Ponadto, na podstawie § 5 ust. 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 25 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz.185 z późn.zm.), w skład każdej komisji, powoływanej przez wojewodę w celu oszacowania szkód spowodowanych przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę wchodzi przedstawiciel wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego. Praca w ramach komisji kłękowej nie jest dodatkowo finansowana.

Od roku 2015, na podstawie art. 55 ust.1 pkt. 3 i 4 ustawy z 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2017 r. poz.562) jednostki doradztwa rolniczego realizują zadania w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

6. ZASOBY MAJĄTKOWE

Przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, byli dyrektorzy trzech ośrodków doradztwa rolniczego (Podlaskiego, Lubelskiego i Wielkopolskiego) dokonali niekorzystnych dla ośrodków zmian dotyczących prawa użytkowania wieczystego gruntów i własności budynków. W przypadku Lubelskiego i Wielkopolskiego ODR byli dyrektorzy zrzekli się praw użytkowania wieczystego gruntów i własności budynków, przy czym w przypadku w przypadku Wielkopolskiego ODR zrzeczenie nie objęło siedziby ośrodka w Poznaniu. Były dyrektor Podlaskiego ODR sprzedał działkę o pow. 6 ha w gminie Szepietowo. We wszystkich trzech przypadkach Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przesłał do Prokuratora Krajowego informację o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dyrektorów tych ośrodków.

W przypadku Lubelskiego ODR, dzięki zaangażowaniu Wojewody Lubelskiego, zostało podpisane trójstronne porozumienie, w wyniku którego Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego zostanie doposażony i stanie się właścicielem nieruchomości, które wykorzystuje do prowadzenia działalności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło analizę statusu prawnego

wykorzystywanych przez ośrodki nieruchomości, w wyniku której stwierdzono.

W przypadku trzech jednostek: właścicielem gruntu jest Skarbu Państwa, użytkowanie wieczyste oraz własność budynków i budowli należy do ośrodka doradztwa rolniczego. (Małopolski, Opolski i Zachodniopomorski ODR).

W przypadku dziesięciu jednostek: właścicielem większości gruntów jest samorząd województwa, użytkowanie wieczyste oraz własność budynków i budowli co do zasady należy do ośrodka doradztwa rolniczego. (Dolnośląski, Kujawsko-Pomorski, Lubuski, Łódzki, Mazowiecki, Podkarpacki, Podlaskiego, Śląskiego, Świętokrzyskiego i Warmińsko-Mazurskiego. W przypadku Dolnośląskiego ODR Skarb Państwa jest jednak właścicielem gruntu w Świdnicy. Kujawsko-Pomorski ODR jest właścicielem 3 działek w Minikowie. Łódzki ODR nie ma użytkowania wieczystego gruntów ani własności budynków oddziału w Piotrkowi Trybunalskim, a zarząd województwa wypowiedział ośrodkowi umowę użyczenia tych nieruchomości. W stosunku do nieruchomości Łódzkiego ODR w Kościerzynie toczy się postępowanie reprivatyzacyjne. Łódzki ODR posiada również w użytkowaniu grunt Skarbu Państwa w Przedborzu.

Pomorski ODR, w wyniku zmian jest właścicielem gruntu i budynków w Lubaniu, natomiast samorząd województwa jest właścicielem gruntu i budynków oddziału w Starym Polu, których użytkownikiem wieczystym jest Ośrodek.

7. SIEĆ NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH (SIR)

Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) została utworzona w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich jako instrument wspierający innowacje w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

Sieć realizuje następujące cele szczegółowe:

1. Ułatwianie tworzenia oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi podmiotami wspierającymi wdrażanie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
3. Pomoc w tworzeniu grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz pomoc w opracowaniu projektów przez grupy operacyjne i partnerstwa na rzecz innowacji.

Zadania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w województwie wykonuje 16 Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego, natomiast rolę koordynatora SIR pełni Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Na lata 2014-2023 SIR dysponuje budżetem 16.200.000 euro (aktualna kwota, która uwzględnia wzrost środków zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18.04.br.)

W ramach SIR prowadzone są następujące działania:

- 1) informacyjno-aktywizujące i inicjowanie współdziałania min. wśród rolników, przedsiębiorców, jednostek naukowo-badawczych i doradców, identyfikowanie partnerów do współpracy w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych;
- 2) współpraca z krajowymi jednostkami naukowo-badawczymi, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz innowacji oraz Europejskim partnerstwem innowacyjnym na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa EIP-AGRI;

- 3) upowszechnianie wiedzy na temat innowacyjnych rozwiązań w sektorze rolno-spożywczym i na obszarach wiejskich, dobrych praktyk w tym zakresie oraz efektów prac grup operacyjnych;
- 4) doradztwo i pomoc w tworzeniu i organizacji grup operacyjnych EPI;
- 5) pomoc w opracowaniu projektów przez grupy operacyjne EPI i partnerstwa na rzecz innowacji.

Konkretne przedsięwzięcia zrealizowane w ramach sieci obejmują organizację 49 konferencji, przeprowadzenie 107 szkoleń ogólnych oraz 88 szkoleń dla doradców rolniczych, organizację 34 spotkań informacyjnych i 9 seminariów, przygotowanie 49 stoisk informacyjno-promocyjnych SIR oraz realizację 37 wyjazdów studyjnych. Baza partnerów SIR, czyli instytucji które zgłosiły się do współpracy wynosi obecnie 635 podmiotów.

Środki wydatkowane do końca 2016 roku w ramach SIR – około 1.870.000 euro.

INFORMACJA MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI NA TEMAT MOŻLIWOŚCI ZWIĘKSZENIA FINANSOWANIA JEDNOSTEK DORADZTWA ROLNICZEGO

Jednostki doradztwa rolniczego, tj. 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) oraz Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR), zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2016 r. poz. 356 z późn. zm.) prowadzą samodzielną gospodarkę finansową w ramach środków pochodzących z:

- 1) dotacji budżetowych;
- 2) przychodów uzyskiwanych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej;
- 3) przychodów z innych źródeł, w szczególności z tytułu darowizn, zapisów, spadków, środków finansowych pochodzenia zagranicznego oraz odsetek od wolnych środków przekazanych w depozyt zgodnie z przepisami o finansach publicznych,
- 4) dotacji podmiotowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (o ile taką dotację otrzymają).

I. PRZYCHODY JEDNOSTEK DORADZTWA ROLNICZEGO

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 2014 roku przekazuje wojewódzkim ośrodkom doradztwa rolniczego środki na realizację zadań określonych w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego. Począwszy od 2015 r. Minister przekazuje środki dotacji również na wydatki majątkowe.

Od kilku lat wysokość środków przekazywanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na działalność ośrodków doradztwa rolniczego rośnie. W 2013 r. łączna kwota dotacji celowej na wydatki bieżące dla ośrodków wynosiła 151 532 740 zł, w 2014 r. – 154 142 000 zł, w 2015 r. – 154 142 000 zł, w 2016 r. – 161 857 000 zł, a w 2017 r. – 163 718 000 zł (wzrost o 8% w stosunku do 2013 r.).

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie otrzymało dotację celową na wydatki bieżące następującej wysokości: w 2014 r. – 11 421 tys. zł, w 2015 r. – 11 421 tys. zł, w 2016 r. – 12 302 tys. zł, w 2017 r. – 12 079 tys. zł.

Przez wiele lat wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego nie otrzymywały żadnych środków na inwestycje w swój majątek, przez co jego stan ulegał systematycznemu pogorszeniu. Przez brak środków nie mogły być również realizowane nowe inwestycje, a zapotrzebowanie jednostek w tym obszarze jest bardzo duże. Dopiero przejęcie finansowania doradztwa rolniczego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprawiło sytuację inwestycyjną ośrodków.

Od 2015 r. ośrodki doradztwa rolniczego otrzymują z budżetu państwa dotację celową na wydatki majątkowe, której łączna wysokość w ciągu trzech lat wyniosła 26.608 tys. zł. Dodatkowo Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie otrzymało w tym czasie 692 tys. zł. Dzięki otrzymanym środkom jednostki inwestowały w rozwój swoich baz dydaktycznych poprzez m.in. modernizację istniejących budynków i lokali, budowę nowych obiektów oraz zakup maszyn i sprzętu niezbędnego do prowadzenia doradztwa rolniczego na najwyższym poziomie. Dzięki środkom z dotacji celowej na wydatki majątkowe m.in. zmodernizowano siedziby jednostek w Barzkowicach, Bratoszewicach, Brwinowie, Częstochowie, Lubaniu, Modliszewicach, Siedlcach, a także wybudowano Podlaskie Centrum Innowacyjnych Technologii Sektora Rolno-Spożywczego w Szepietowie.

Od 2015 r. jednostki doradztwa rolniczego otrzymują również dotację celową na realizację zadań w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR). W 2015 r. było to 1 700 tys. zł, w 2016 r. – 9 775 tys. zł, a w 2017 r. – 6 609 tys. zł.

Wysokość dotacji dla jednostek doradztwa rolniczego w 2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa ośrodka	Kwota łączna [w zł]	Wydatki bieżące [w zł]	Wydatki majątkowe [w zł]	SIR [w zł]
1	Dolnośląski ODR	12 331 000	11 581 000	400 000	350 000
2	Kujawsko-Pomorski ODR	10 791 000	10 372 000	150 000	269 000
3	Lubelski ODR	14 337 000	13 885 000	180 000	272 000
4	Lubuski ODR	6 167 000	5 426 000	441 000	300 000
5	Łódzki ODR	12 939 000	11 484 000	1 000 000	455 000
6	Małopolski ODR	9 171 000	8 499 000	500 000	172 000
7	Mazowiecki ODR	20 960 000	19 979 000	780 000	201 000
8	Opolski ODR	5 926 000	5 207 000	565 000	154 000
9	Podkarpacki ODR	12 618 000	11 894 000	460 000	264 000
10	Podlaski ODR	8 100 000	7 500 000	300 000	300 000
11	Pomorski ODR	11 442 000	9 760 000	1 500 000	182 000

12	Śląski ODR	9 390 000	7 885 000	1 105 000	400 000
13	Świętokrzyski ODR	9 168 000	8 341 000	450 000	377 000
14	Warmińsko-Mazurski ODR	7 863 000	7 563 000	0	300 000
15	Wielkopolski ODR	17 116 000	16 636 000	250 000	230 000
16	Zachodniopomorski ODR	9 197 000	7 706 000	1 223 000	268 000
17	Centrum Doradztwa Rolniczego	14 540 000	12 079 000	346 000	2 115 000
		192 056 000	175 797 000	9 650 000	6 609 000

Jednostki doradztwa rolniczego mogą również otrzymywać dotacje z jednostek samorządu terytorialnego. Na podstawie zebranych przez MRiRW informacji ze sprawozdań finansowych za 2016 r., dotację taką otrzymało 10 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego na kwotę 1 558 tys. zł.

Jednostki doradztwa rolniczego, poza działalnością nieodpłatną, mogą, na podstawie art. 4 ust. 4 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, świadczyć również usługi odpłatne, w szczególności w zakresie: prowadzenia ksiąg rachunkowych i dokumentacji niezbędnej w rachunkowości w gospodarstwach rolnych, działalności promocyjnej gospodarstw rolnych, kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej, działalności wydawniczej, poligraficznej, laboratoryjnej, hotelarskiej, gastronomicznej, gospodarki pasiecznej, udostępniania pomieszczeń i innych składników majątkowych, organizacji targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego, sporządzania planów, ocen, analiz i opracowań, wypełniania wniosków lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych.

Przychody z działalności gospodarczej stanowią ok. 1/3 budżetów jednostek doradztwa i są zróżnicowane pomiędzy ośrodkami, w zależności od specyfiki rolnictwa w województwie i zakresu prowadzonych usług odpłatnych.

Z analizy sprawozdań z wykonania planów finansowych za 2016 r. wynika, że jednostki doradztwa rolniczego największe przychody osiągają ze świadczenia takich usług odpłatnych jak: przygotowywanie wniosków i tworzenie biznesplanów (ok. 33% przychodów), prowadzenie dokumentacji rachunkowej Polski FADN (ok. 28%), organizacja targów, wystaw i konferencji (ok. 9%) oraz prowadzenie działalności hotelowo-gastronomicznej (ok. 8%).

II. KOSZTY JEDNOSTEK DORADZTWA ROLNICZEGO

Łącznie koszty działalności 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego w 2016 r. wyniosły 270 821 tys. zł. Najwięcej środków było przeznaczone na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (łącznie 75,3% kosztów), następnie pozostałe usługi obce (7,1%), pozostałe koszty (7,0%) oraz materiały i energia (5,9%).

Biorąc pod uwagę jedynie koszty finansowane z dotacji celowej na wydatki bieżące, widać zwiększenie udziału wynagrodzeń wraz z pochodnymi w ogólnej kwocie wydatków (do 87,9%), przy zmniejszeniu udziału wszystkich pozostałych pozycji.

Koszty działalności odr (zbiorezo):	Ogółem [w tys. zł]	Procent ogółem	Dotacja [w tys. zł]	Procent dotacji
Amortyzacja	7 319	2,7%	0	0,0%
Materiały i energia	15 844	5,9%	5 454	3,3%
Remonty	786	0,3%	282	0,2%
Pozostałe usługi obce	19 324	7,1%	8 738	5,2%
Podatki i opłaty	4 286	1,6%	1 666	1,0%
Wynagrodzenia	169 124	62,4%	120 725	72,7%
Ubezp. społeczne i inne świadczenia	35 051	12,9%	25 323	15,2%
Koszty finansowe	236	0,1%	0	0,0%
Pozostałe koszty	18 851	7,0%	3 916	2,4%
Koszty ogółem	270 821	100,0%	166 104	100,0%

III. WYNIKI FINANSOWE OŚRODKÓW DORADZTWA ROLNICZEGO

Zgodnie z danymi przedstawionymi w sprawozdaniach z wykonania planów finansowych, 10 ośrodków doradztwa rolniczego uzyskało w 2016 r. dodatni wynik finansowy, a pozostałe 6 zanotowało wynik ujemny.

Wynik finansowy jednostek w pewnym stopniu został zniekształcony przez otrzymaną przez ośrodki dotację celową na wydatki majątkowe¹. Po skorygowaniu wyników jedynie 6 ośrodków (Dolnośląski, Małopolski, Podlaski, Śląski, Świętokrzyski i Warmińsko-Mazurski) utrzymuje dodatni wynik finansowy.

W najgorszej sytuacji jest Wielkopolski ODR, który nie tylko stracił prawie wszystkie nieruchomości, ale również musiał w związku z dokonaniem tej czynności prawnej zapłacić należyty podatek VAT. W ocenie biegłego rewidenta, uwzględniając wyniki badania sprawozdania finansowego i zdarzeń gospodarczych, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, sytuacja jednostki upoważnia do eksponowania zagrożenia dla kontynuacji jej działalności w roku następnym.

¹ Dotacja celowa na wydatki majątkowe jest przychodem jednostki, natomiast wydatki inwestycyjne nie są odnoszone w koszty w roku ich poniesienia, ale stopniowo, poprzez amortyzację.

